

Mire jogosít az erdőmérnöki oklevél?

Dr. Jánoska Ferenc – Erdőmérnöki Kar korábbi oktatási dékánhelyettese, az osztatlan erdőmérnök mesterszak szakfelelőse

A felsőoktatási szakképzések, alap- és mesterképzések képzési és kimeneti követelményeiről (KKK) szóló 18/2016. (VIII. 5.) EMMI rendelet előkészítése már 2015-ben megkezdődött. Az egyes képzések KKK-inak kidolgozására munkacsoportok alakultak, melyek az adott képzést folytató felsőoktatási intézmények (karok) által delegált szakemberekből álltak. Az osztatlan erdőmérnöki mesterképzés esetében egyszerűbb volt a helyzet, hiszen (unikális képzés lévén) egyedül az Erdőmérnöki Kar oktatói gárdájából állt össze a munkabizottság, mely a képzési és kimeneti követelmények összeállítását előkészítette.

Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy számos, részben a mesterképzésekre, részben az osztatlan képzésekre központilag előírt feltételeknek meg kellett felelni, elsősorban arra vonatkozóan, hogy a kötelező (A típusú), a kötelezően választandó (B típusú), illetve a szabadon választható tárgyak (C típusú) aránya milyen legyen.

Ezen túl a szakmai gyakorlatokra, illetve a diplomatervezet elkészítésére adható tanegységek (kreditek) száma is meghatározott mértékű volt. A KKK-ra vonatkozó javaslatunkat eljuttattuk a szakmai szervezetekhez, az erdőmérnököket alkalmazó munkáltatókhoz, érdemi változtatási javaslatokat nem kaptunk.

A szakmai grémium előkészítése után az oktatásért felelős minisztérium (természetesen a többi felsőoktatási képzéssel együtt) kiadta a rendeletet, mely egy új munkafázis beindítását is jelentette: az osztatlan erdőmérnökképzés (KKK-nak megfelelő) új mintatantervnek elkészítését.

Közel egyéves, folyamatos vitákkal terhelt munka következett, melynek során nemcsak a miniszteri rendelet adta keretekre kellett figyelmet fordítani, hanem a központi egyetemi vezetés által elvárt óraszámcsökkentésre és egyidejűleg a képzés színvonalának megőrzésére is.

A karon zajló egyeztetéseket követően álltunk ki újra a szakmai szervezetek elé, bár a hatékony egyeztetés lehetőségét jelentősen gátolta az a tény, hogy (sajnálatos módon) megindult egyfajta „kifelé-beszélési folyamat” abban a stádiumban, amikor még csak a sarokpontokat igyekeztünk tisztázni. Ez felesleges és nem is valós feszültségeket keltett az egyeztetések során.

Érdeksérelem nélkül nem lehetett a feladatot megoldani, hiszen a korábbi mintatanterv adta kereteket nem volt esély összeegyeztetni az új KKK adta lehetőségekkel, illetve az óraszámcsökkentési elvárásokkal. Csak egyetlen példa: a korábban hatályos mintatanterv kötelező tantárgyainak összesített kredit száma 226 kredit (tanegység) volt, ezt maximum 210-re kellett csökkenteni, miközben a heti óraszámok és a kreditek addig meglévő egységes kezelésétől is el kellett térnünk. Ez további óraszámvesztésekkel járt. Még

úgy is, hogy az egyetem egyes karaival ellentétben nem mentünk bele abba a zsákutcába, mely maximum heti 20 kontakt órás órarendi igényt fogalmazott meg!

A szakmai szervezetekkel folytatott egyeztetések után a képzés színvonalának emelésére szolgáló javaslatok jelentős részét beépítettük a mintatantervbe. Kisebbségi finomhangolókat követően napjainkra egy (remélhetőleg) működőképes, a korábbi feszes tantervtől eltérő, a hallgatói kreativitás növelésére koncentrálnó mintatanterv született meg.

Természetesen minden terv, így a mintatanterv is annyit ér, amennyit belőle meg lehet valósítani. Ehhez elhivatott, magas felkészültségű (és megbecsült!) oktatói gárdára, tanulni vágyó diákságra és a gyakorlat felől érkező támogatásra egyaránt szükség van.

Az erdőmérnöki oklevél értéke

A 20–30–40 éve végzett, ma már felelős pozíciókban ülő erdőmérnök kollégák még olyan oklevelet vehettek át, mely az általános erdőmérnöki jogosultságokon túl egyéb, műszaki jellegű feladatok elvégzésére is jogosított (a korábbi elnevezés szerint talán a kultúrtechnológiai feladatok egy jelentős része fedte le ezt a tevékenységet).

Több generáción keresztül szinte minden évfolyamból lettek olyan évfolyamtársak, akik utépítő mérnökként, geodétaként, vízépítésben jártas mérnökként, vagy éppen felsőfokú vadgazdálkodási végzettséget igénylő feladatokat ellátó szakemberként dolgoztak. Mára (a szakmagyakorlásban megnyilvánuló szakosodás, jelentős részben „szakmaféltség” eredményeként) e jogosultságok túlnyomó többsége elveszett.

Szakmagyakorlásunk legfontosabb törvénye az Erdőtörvény (2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról). A 2017. évi módosításig az alábbi szakmagyakorlási lehetőségeket tartalmazta a törvény:

101. §

(2) Felsőfokú erdészeti szakirányú végzettséggel rendelkező jogosult erdészeti szakszemélyzet jogosult

a) erdőtelepítési kivitelezési terv készítésére;

b) erdészeti magaműt tervezésére;

c) körzeti erdőtervezés kivételével erdészeti térképezésre;

d) erdő rendeltetését szolgáló műtárgy, csatorna, tározó tervezésére.

A 2017. évi módosítást követően (hatályos: 2017. szeptember 1-jétől) a következőkre jogosult egy erdőmérnök:

97/A. §

(3) Felsőfokú erdészeti szakirányú végzettséggel rendelkező jogosult erdészeti szakszemélyzet jogosult

a) erdőtelepítési kivitelezési terv készítésére,

b) termőhelyfeltárási szakvélemény készítésére,

c) erdészeti magamút, épített közelítő nyom, illetve azok tartozékai tervezésére, felelős műszaki vezetésére, műszaki ellenőrzésére,

d) körzeti erdőtervezés kivételével erdészeti térképezésre,

e) erdő rendeltetését szolgáló műtárgy, csatorna, tározó tervezésére, felelős műszaki vezetésére, műszaki ellenőrzésére,

f) közjóléti létesítmény engedélyezési tervének készítésére, felelős műszaki vezetésére, műszaki ellenőrzésére, valamint

g) örökerdő fenntartási terv, átalakítási terv és erdőfelújítási terv készítésére.

Mint látható, a jogalkotó néhány új jogosultságot adott a szakszemélyzet kezébe a szakmagyakorlásra vonatkozóan, összefüggésben az új üzemmódokkal, illetve az erdő céljait szolgáló műszaki létesítmények tervezésével és kialakításuk műszaki vezetésével.

Az agrárgazdasági és agrár-vidékfejlesztési szakterületen a szakértői tevékenység végzésének feltételeiről szóló 1/2010. (I. 14.) FVM rendelet előírásai szerint:

1. § (1) Agrárgazdasági és agrár-vidékfejlesztési szakértői tevékenységet az folytathat, aki az egyes szakterületekhez elírt képesítési feltételek valamelyikével rendelkezik, a képesítés megszerzését követő és a szakértői tevékenység megkezdését megelőző legalább ötévi szakmai gyakorlatot igazol, továbbá a tevékenység folytatásának szándékát bejelenti.

(2) A szakterületnek megfelelő tudományos fokozattal rendelkező személy, a képesítési feltételek megléte esetén szakmai gyakorlat igazolása nélkül is folytathat szakértői tevékenységet.

A rendelet 1. melléklete tartalmazza a szakterületek megnevezését, a 2. melléklet pedig a képesítési feltételeket.

Okleveles erdőmérnöki végzettséggel az alábbi szakterületeken folytatható szakértői tevékenység:

12. Bioenergia: az okleveles erdőmérnöki végzettség megléte mellett szükséges **bioenergetikai szakember szakirányú továbbképzés.**

13. Termőföld-forgalmazás, termőföld-értékbecslés: az okleveles erdőmérnök végzettség megléte mellett **szükséges az ingatlan-vagyonértékelő szakképzés.**

14. Földminősítés, földvédelem, földhasznosítás: Az okleveles erdőmérnök végzettség megléte mellett szükséges a **talajtani szakmérnök képesítés, továbbá az ötévi szakmai gyakorlatból legalább három évet földhivatalnál, illetve a**

fővárosi vagy megyei kormányhivatal földhivatalainak szakmai irányítását, felügyeletét és ellenőrzését ellátó minisztériumban vagy a jogelődeinél a földminősítési és földvédelem szakterületen történő eltöltése.

15. Vadgazdálkodás és vadászat: A szakterületen végzett tevékenység kizárólag **felsőfokú szakirányú vadgazdálkodási végzettséggel** végezhető (pl. az erdei vadkár becslése is!), kivéve:

15.5. résztevékenység: Zárttéri vadtartás, vadgazdálkodási berendezések és létesítmények értékelése: erdőmérnök végzettség.

18. Erdőgazdálkodás: valamennyi (11) résztevékenység **felsőfokú erdészeti végzettséggel** végezhető, kivétel az erdőérték és kárértékelés, melyhez a **felsőfokú erdészeti végzettségen túl ingatlanvagyon-értékelői képzés is szükséges.**

18. Erdőgazdálkodás

18.1. Erdészeti szaporítóanyag-termesztés – felsőfokú erdészeti végzettség

18.2. Erdővédelem – felsőfokú erdészeti végzettség vagy felsőfokú növényvédelmi végzettség

18.3. Erdőhasználat és fakitermelés – felsőfokú erdészeti végzettség

18.4. Erdőérték és kárértékelés – felsőfokú erdészeti végzettség és ingatlanvagyon-értékelői képesítés, vagy felsőfokú szakirányú agrár végzettség és ingatlan-vagyonértékelői képesítés

18.5. Erdőfeltárás és erdészeti útépítés – felsőfokú erdészeti végzettség

18.6. Erdőgazdálkodási ökonómia – felsőfokú erdészeti végzettség

18.7. Erdészeti környezetvédelmi hatásvizsgálat és felülvizsgálat – felsőfokú erdészeti végzettség

18.8. Erdészeti termőhelyfeltárás és térképezés – felsőfokú erdészeti végzettség

18.9. Erdőtelepítés és fásítás tervezése – felsőfokú erdészeti végzettség

18.10. Erdőtervezés, erdészeti üzemtervek készítése – felsőfokú erdészeti végzettség

18.11. Erdők és zöldfelületek, zöldterületek tervezése, tájrendezés – felsőfokú erdészeti végzettség vagy felsőfokú tájépítészeti végzettség

Létezik még egy olyan jogosultság, melyről talán kevesen tudnak, s melyet a **3/2001. (II. 23.) KÖM-FVM-NKÖM-BM** együttes rendelet alapoz meg az erdőmérnöki végzettséghez:

4. § (1) Az állatkertben az állatok tartásáért felelős személy az lehet, aki 3 év igazolt állatkerti gyakorlattal és az alábbi – Magyarországon vagy külföldön szerzett és Magyarországon honosított vagy elismert – egyetemi vagy főiskolai végzettségek valamelyikével rendelkezik:

(...)

b) egyetemi vagy főiskolai szintű agrár-felsőoktatásban szerzett **erdőmérnök szakképzettség** (...)

Ugyanakkor (mint korábban említettem), egyes jogosultságokat az utóbbi években megalkotott jogszabályok megszüntettek, illetve módosítottak.

A 19/2013. (III. 21.) VM rendelet a földmérési és térképészeti tevékenység végzéséhez szükséges szakképzettségről rendelkezik a következők szerint:

1. § (1) A földmérési és térképészeti tevékenységről szóló 2012. évi XLVI. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 28. § (1) bekezdésében előírt földmérési és térképészeti tevékenység végzéséhez felsőfokú végzettségnek minősül:

(...)

e) az okleveles építőmérnöki, az **okleveles erdőmérnöki**, az okleveles bányamérnöki vagy okleveles térképész végzettség, továbbá az építőmérnöki szakterületen szerzett üzemmérnöki vagy mérnöki képesítés, amennyiben az 1. mellékletben meghatározott tárgykörökből, tantárgyakból rendelkezik **legalább betven kredittel**;

A hetvenkreditnyi (tanegységnyi) tananyag oktatása jelenleg nem illeszhető bele az erdőmérnöki mintatantervbe, ez több mint két teljes félévnyi ismeret oktatását szükségeltetné, és sem a kötelezően választandó, sem a szabadon választható tantárgyak összesített kreditmennyisége nem teszi jelenleg lehetővé (akár szakirányként történő) oktatását a geodéziai ismereteknek ilyen mennyiségben (a meghatározott tárgykörökről még nem is beszélve).

Amennyiben az újonnan és újra Sopronban indított földmérő és földrendező BSc szakunk megerősödik, át kell gondolni a jogosultság újbóli megszerzésének lehetőségét. Megjegyzendő, hogy a jogszabály hatálya (értelmezésem szerint) visszamenőleges, mert szemben a később ismertetendő vadgazdálkodási jogosultságokkal, nem határoz meg végzési határidőket.

Az építésügyi és az építésüggyel összefüggő szakmagyakorlási tevékenységekről szóló **266/2013. (VII. 11.) Korm. rendelet** 1. melléklete nem delegál jogosultságokat az erdőmérnöki végzettség mellé, két kivételtől eltekintve:

*Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény szerinti **erdészeti magánút tervezése, valamint erdészeti szállítópálya egyéb elemei tervezése** jogosultságot.*

A felsőfokú vadgazdálkodási végzettségről a vad védelméről, a vadgazdálkodásról és a vadásatról szóló 1996. évi IV. törvény végrehajtási rendeletének

(79/2004. FVM rendelet) 8. sz. melléklete rendelkezik, a következőképpen:

I. Felsőfokú vadgazdálkodási-vadászati szakképesítés igazolására el kell fogadni:

(...)

*agrár képzési szakterületen **osztatlan képzésben vagy mesterképzésben szerzett oklevelet**, amennyiben a differenciált szakmai képzésben a b) pontban előírt tárgyköröket a vadgazdálkodási és vadgazdálkodási igazgatási képzés tananyaga tartalmazta és a szakmai képzés összesen legalább a **24 tanegység (kredit)** mennyiségét elérte.*

(...)

b) Felsőfokú vadgazdálkodási képzettségnek minősül az 1998. január 1. és 2013. június 30. között megszerzett

(...)

***okleveles erdőmérnöki** (...) diploma, amennyiben a differenciált szakmai képzés keretében elsajátított vadgazdálkodási szakmai tananyag a **képzési idő legalább hat százalékát vagy a megszerzhető összes tanegység (kredit) legalább hat százalékát elérte**. A képzettség megszerzését (a vadgazdálkodási szak vagy szakirány elvégzését) az oktatási intézmény az oklevélben vagy ahhoz tartozó betétlappal igazolja.*

(...)

c) Az 1998. előtt megszerzett képesítés esetén a képesítést a vadgazdálkodás tananyagú tárgyból tett eredményes vizsga igazolja

*a **Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karán** szerzett, (...) oklevél esetében.*

Tehát a felsőfokú vadgazdálkodási végzettség megszerzéséhez jelenleg a tantárgy 24 kreditnyi (tanegységnyi) hallgatására van szükség, melyet az új mintatanterv részben az évtizedek óta meglévő két kötelező (A típusú) tantárgy (vadászattan és vadgazdálkodástan), illetve kötelezően választandó (B típusú) tantárgyak kínálatával old meg (ismételten hangsúlyozzuk, hogy e tárgyak hallgatása nem kötelező).

A szakmagyakorlás másik meglévő lehetősége a Magyar Mérnöki Kamara Erdőmérnöki, Faipari és Agrárműszaki Tagozatában végzett tevékenység.

Az MMK elnöksége hosszú ideje küzdött a szakmagyakorlás jogszabályokban is pontosított keretszabályozása érdekében. Sajnálatos módon az MMK együttműködésével zajló, hosszú előkészítő folyamatot követően az említett 266/2013. számú kormányrendelet a jogosultsági kategóriák meghatározásánál a Tagozat teljes anyagát (más tagozatok hasonló anyagaival együtt) kiemelte az MMK által javasolt rendszerből és a szabályozás ezek nélkül született meg.

Az MMK ebben a helyzetben úgy határozott, hogy saját belső kompetenciáira alapozva megalkotja a kamarai tanúsítási rendszert, és felkérte a szabályozásból kimaradt tagozatok elnökségeit javaslataik kidolgozására. Ennek megfelelően az Erdőmérnöki, Faipari és Agrárműszaki Tagozat elnöksége, pontosítva és kiegészítve a korábban elkészített anyagot, beadta a három fő ágazatra vonatkozó szakmagyakorlási javaslatát. A javaslat jóváhagyására 2014. szeptember 24-én az MMK elnökségi ülésén került sor.

A tanúsítási rendszerben az erdőmérnöki oklevéllel rendelkező kamarai tagok az

- erdőmérnöki tervező (ER-T)
- erdőmérnöki szakértő (ER-SZ)
- erdőmérnöki építmények műszaki ellenőrzése (ME-ER)
- erdőmérnöki építmények felelős műszaki vezetése (MV-ER)

tanúsítások megszerzésére nyújthatnak be kérelmet. A tanúsítások szakterületei és a kérelem benyújtásához szükséges információk a Tagozat honlapján (efa.mmk.hu) megtalálhatók.

A tervezői és szakértői tanúsítás megszerzéséhez a szakterületek közül legalább egy területen szerzett legalább 5 éves szakmai gyakorlat szükséges. Az „Erdei kármeghatározás és értékelés”, valamint az „Erdővédelem” szakértői szakterületeken a tanúsítás külön vizsgához kötött.

Az erdőmérnöki építmények műszaki ellenőrzése és felelős műszaki vezetése tanúsítás megszerzéséhez az erd-

szeti, erdőmérnöki építmények kivitelezésénél legalább 3 éves szakmai gyakorlat szükséges.

Az MMK-hoz megküldött tanúsítási kérelmeket a három fő szakterületnek megfelelően a Tagozat háromfős Szakértő testülete bírálja el és tesz javaslatot a tanúsítványok megadására. A szakmai tagozat tanúsítással rendelkező tagja a tanúsítási szakterületén vagy részsakterületén évente legalább egy szakmai továbbképzést köteles teljesíteni.

Összefoglalóan tehát ki kell jelentenünk, hogy a jelenleg hatályos jogszabályok az erdőmérnöki szakmagyakorlás tekintetében (a korábbi gyakorlathoz képest) jelentős szűkítéseket tartalmaznak. Az új mintatanterv összeállítása során ugyanakkor igyekeztünk (a keretek adta lehetőségek között) megőrizni a képzés hármass pillérű jellegét: a biológiai, műszaki és közgazdasági-társadalomtudományi diszciplínák egységűségét.

A szakma és érdekképviselői feladata az, hogy az erdőmérnök végzettség presztízsét megőrizze, ahol lehet, a szakmagyakorlási lehetőségek szélesebb spektrumát visszaszerezze.

Az egyetemi oktatás folyamatosan igyekszik a munkáltatói oldal elvárásainak megfelelő, kreatív, problémamegoldó készségekkel is felvértezett szakembereket képezni. A gyakorlat oldaláról az új mintatanterv nagyobb együttműködést és segítséget kér, elsősorban a hatékony gyakorlati képzés segítségével.

A Tanulmányi Erdőgazdaság Zrt. mint kiemelt partnerünk mellett az újonnan bevezetett, a korábbi „szemlélődő gyakorlati részvétel” helyett kreatív tevékenységet igénylő nyári és téli (!) gyakorlatok rendszerében számítunk valamennyi erdőgazdálkodó, illetve kiemelten a hatósági feladatokat elvégző szervezetek segítségére is!

A cikk elkészítéséhez felhasználtam dr. Péterfalvi József anyagát a MMK Erdőmérnöki, Faipari és Agrárműszaki Tagozat tanúsítási rendszeréről, köszönet érte!

(A szerző az Erdőmérnöki Kar oktatási dékánhelyettese, az osztatlan erdőmérnök mesterszak szakfelelőse volt.)

Építés, fejlesztés, piacképes tudás

Áder János köztársasági elnök a Sándor-palotában ünnepélyes keretek között nevezte ki prof. dr. Náhlik Andrást az egyetem korábbi általános rektorhelyettesét a Soproni Egyetem új rektorává, aki 2018. január elsejével lépett hivatalba.

Míg a korábbi vezetésnek az elmúlt években főként a folytonos változások menedzselése volt a legfontosabb feladata, reményeim szerint az új irányítás már az építést, a fejlesztést helyezheti előtérbe. Mindezt természetesen a költségvetési egyensúly és a likviditás biztosításával – nyilatkozta prof. dr. Náhlik András.

Az egyetem a hallgatókért van. Elsősorban azt kell szem előtt tartanunk, hogy a 21. századi kihívásoknak megfelelő piacképes tudással és gyakorlattal rendelkezzenek a nálunk végzett diákok. Célunk elérése érdekében nekünk, oktatóknak tudományos téren folyamatosan előre kell lépünk, hogy

Áder János, prof. dr. Náhlik András (SOE) és prof. dr. Mocsai Lajos (TE) a Sándor-palotában

minél magasabb szintű tudást adhasunk át.

Infrastrukturánkat, eszközállományunkat, műszerezettségünket azért kell folyamatosan modernizálnunk, hogy a legkorszerűbb tanulási környezetet alakíthassuk ki. Rektorként fontos feladatom lesz, hogy megteremtsem a nyugodt, kiegyensúlyozott, építő jellegű munka feltételeit – emelte ki.

Vannak országos beiskolázású vagy csak egyetemünkön elérhető, országosan unikális képzéseink, amelyek nemzetgazdasági érdekeket elégítenek ki. Ilyen az erdőmérnök-képzés, a faipari mérnök-képzés, művészeti képzések sora, és amelyek éppen ezért kiemelt fontosságúak. Emellett egyetemünk legfontosabb küldetése a város és a régió munkaerőpiaci igényeinek minél teljesebb és magasabb szintű kielégítése – hangsúlyozta a január elején hivatalba lépett új rektor.

Forrás: www.kisalfold.hu; Kép: **MTI**